

Íslandspóstur ohf.
Ingimundur Sigurpálsson, forstjóri
Stórhöfða 29
110 Reykjavík

FORSÆTISRÁÐUNEYTIÐ

Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg 101 Reykjavík
sími: 545 8400 postur@for.is
forsaetisraduneyti.is

Reykjavík 27. nóvember 2015
Tilv.: FOR14050010/3.13

Efni: Undanþága frá gildissviði upplýsingalaga, Frakt flutningsmiðlun ehf.

Upplýsingalög, nr. 140/2012, taka til allrar starfsemi stjórnvalda og auk þess til allrar starfsemi lögaðila sem eru að 51% hluta eða meira í eigu hins opinbera, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laganna. Þau taka þó ekki til lögaðila, sem sótt hafa um eða fengið opinbera skráningu hlutabréfa samkvæmt lögum um kauphallir, og dótturfélaga þeirra.

Í 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga er kveðið á um að ef starfsemi lögaðila sem fellur undir 2. mgr. 2. gr. laganna sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði geti forsætisráðherra, að fenginni tillögu hlutaðeigandi ráðherra eða sveitarstjórnar og umsögn Samkeppniseftirlitsins, ákveðið að hann skuli ekki falla undir gildissvið laganna eða dregið slíka ákvörðun til baka. Þá er jafnframt kveðið á um að forsætisráðuneytið skuli halda opinbera skrá yfir þá lögaðila sem hafa fengið undanþágu samkvæmt málsgreininni, og skuli undanþága einstakra aðila endurskoðuð á þriggja ára fresti. Ákvörðun um undanþágu samkvæmt málsgreininni tekur gildi við birtingu hennar í B-deild Stjórnartíðinda.

Með bréfi, dags. 28. apríl 2014, lagði innanríkisráðherra til við forsætisráðherra að Fraktmiðlun ehf. (nú Frakt flutningsmiðlun ehf.) yrði veitt undanþága frá gildissviði upplýsingalaga. Með bréfinu fylgdi afrit erindis Juris f.h. Fraktmiðlunar ehf. til innanríkisráðherra, dags. 5. nóvember 2013. Forsætisráðuneytið óskaði eftir umsögn Samkeppniseftirlitsins um tillöguna með bréfi, dags. 6. maí 2014. Samkeppniseftirlitið óskaði eftir frekari upplýsingum með bréfi, dags. 26. júní 2014 og svarbréf Juris f.h. Fraktmiðlunar ehf. er dags. 17. júlí 2014. Í umsögn Samkeppniseftirlitsins, dags. 22. október 2014, kemur fram það mat stofnunarinnar að starfsemi Frakt flutningsmiðlunar ehf. teljist að öllu leyti vera í samkeppni á markaði. Að því virtu mæli Samkeppniseftirlitið með því að Frakt flutningsmiðlun ehf. verði veitt undanþága frá upplýsingalögum skv. 3. mgr. 2. gr. laganna.

Í almennum athugasemdum við frumvarp til upplýsingalaga kemur fram að gert sé ráð fyrir því nýmæli að upplýsingalögin skuli, auk allrar starfsemi stjórnvalda, taka til allrar starfsemi sem fram fer á vegum einkaréttarlegra lögaðila sem eru í eigu hins opinbera að 51% hluta eða meira. Í þessu felist umtalsverð rýmkun á gildissviði frá þágildandi upplýsingalögum. Að því þurfi þó að gæta að í þessu felist ekki sjálfkrafa að allar upplýsingar sem þessa lögaðila varða verði aðgengilegar almenningi. Áfram sé byggt á þeirri reglu að vegna samkeppnishagsmuna sé heimilt að undanþiggja ýmsar upplýsingar aðgangsrétti almennings. Undantekning 3. mgr. 2. gr. sé þannig fyrst og fremst til hagræðingar við beitingu laganna.

Í athugasemdum við 2. gr. í greinargerð með frumvarpi til upplýsingalaga segir að undanþáguheimild 3. mgr. 2. gr. verði aðeins beitt ef starfsemi viðkomandi lögaðila sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði. Skilyrði þess að undanþágunni verði beitt séu því í grundvallaratriðum þau að starfsemi viðkomandi aðila geti ekki talist til hefðbundinnar opinberrar starfsemi, svo sem þjónustustarfsemi sem fram fari á grundvelli laga, og að starfsemi hans sé að nær öllu leyti í samkeppni við einkaaðila. Þá er tekið fram að ákvörðun um það hvort tiltekið fyrirtæki geti fallið undir undanþágureglu 3. mgr. 2. gr. verði að byggja á sérstöku mati á starfsemi viðkomandi fyrirtækis og markaðsaðstæðum á því sviði sem það starfar á. Ljóst sé jafnframt að henni verði að beita af mikilli varfærni og er m.a. vísað til þess að skv. 4. tölul. 10. gr. sé heimilt að takmarka rétt almennings til aðgangs að gögnum vegna samkeppnishagsmuna opinberra fyrirtækja og stofnana. Sú undanþága ætti oftast að nægja til að tryggja samkeppnislega hagsmuni fyrirtækja og stofnana sem eru í eigu opinberra aðila. Með 3. mgr. 2. gr. sé á hinn bóginn leitast við að einfalda afmörkun á gildissviði upplýsingalaga gagnvart þeim fyrirtækjum sem einvörðungu, eða að langstærstum hluta, sinna starfsemi sem er í samkeppnisrekstri.

Niðurstaða

Frakt flutningsmiðlun ehf. er að 62% hluta í eigu Íslandspósts ohf., sem er opinbert hlutafélag í eigu ríkisins. Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum starfar Frakt flutningsmiðlun ehf. eingöngu á samkeppnismarkaði, þ.e. í samkeppni við aðra einkaaðila, en starfsemi fyrirtækisins felst aðallega í flutningum milli landa, nánar tiltekið flugfrakt og lausavörusendingum í sjófrakt, ásamt tengdri þjónustu, s.s. tollskjalagerð, vörudreifingu og ráðgjöf. Samkvæmt samþykktum félagsins er tilgangur þess skilgreindur sem flutningsmiðlun til og frá landinu, hraðflutningaþjónusta, rekstur fasteigna, lánastarfsemi og annað sem tengist starfseminni.

Frakt flutningsmiðlun ehf. hefur ekki verið falið að taka stjórnvaldsákvarðanir eða sinna þjónustu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða sem telst vera liður í opinberu hlutverki stjórnvalds, sbr. 3. gr. upplýsingalaga. Starfsemi félagsins er þannig einkaréttarlegs eðlis og samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum stundar félagið ekki starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera að meiri hluta í eigu íslenska ríkisins í gegnum móðurfélag sitt Íslandspóst ohf. Í umsögn Samkeppniseftirlitsins kemur fram að ef félaginu væri skylt að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telji stofnunin hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni. Þá kemur fram það álit stofnunarinnar að starfsemi Frakt flutningsmiðlunar ehf. teljist að öllu leyti vera í samkeppni á markaði.

Að öllu framangreindu virtu hefur forsætisráðherra ákveðið að Frakt flutningsmiðlun ehf. skuli ekki falla undir gildissvið upplýsingalaga, nr. 140/2012. Undanþágan skal endurskoðuð eigi síðar en 15. desember 2018.

Fyrir hönd ráðherra

Sif Guðjónsdóttir

Una Björk Ómarsdóttir

Ljósrit: Juris, Andri Árnason hrl.
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Samkeppniseftirlitið
Borgartúni 26
Pósthólf 5120
125 Reykjavík

Samrit:

Innanríkisráðuneytið
Sölvhólsgötu 7
101 Reykjavík